

Antwoord

van Gedeputeerde Staten op vragen van

B. Canton (PvdD)

(d.d. 6 april 2018)

Nummer

3381

Onderwerp

Binnenvaart

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Bij het overslaan en laten ontsnappen (het zogenaamde ontgassen) van m.n. koolwaterstoffen op schepen en installaties ontstaan zogeheten vluchtige organische componenten die achterblijven in de tanks en schepen. Deze leveren stank en milieu overlast op en kunnen bij langdurige blootstelling schadelijk zijn voor de gezondheid. Na het afleveren van hun lading laten binnenvaartschepen veelal al varend giftige stoffen ontsnappen. Hierbij worden veel gevaarlijke gassen uitgestoten, zoals benzeen en toluen. Voor sommige stoffen en locaties geldt reeds een verbod. Met ingang van 1 januari 2015 is het voor benzeen verplicht een gecontroleerde dampverwerking te doen. Sinds 2016 geldt dit ook voor benzeen-houdende producten. Vanaf 2014 geldt een verbod op varend ontgassen in de Rotterdamse haven. De provincie Zeeland heeft per 1 juli 2017 verboden al varend te ontgassen op de buitenlucht. Wegens Europese regelgeving is het vanaf januari 2021 verboden varend te ontgassen. Als reactie hierop zijn acht provincies samen gaan werken met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en betrokken organisaties om alternatieven te bedenken voor het varend ontgassen. De samenwerking vindt plaats in een Taskforce die in april van start gaat.¹ Binnenvaartschepen die moeten ontgassen kunnen dit doen via een ontgassingsinstallatie aan de kade. In Rotterdam staat al een dergelijke installatie en ook in Amsterdam wordt zo'n installatie gebouwd. Daarnaast vaart in Rotterdam 's werelds eerste varende dampverwerker voor binnenvaartschepen, chemicaliëntankers, boord/boord overslag en tankterminals.

1. *Bent u op de hoogte van het bericht "Taskforce tegen vervuילend ontgassen"?*

Antwoord

Ja, wij zijn hiervan op de hoogte.

2. *Welke nadere kwantitatieve gegevens over illegaal ontgassen van schepen binnen Zuid-Holland heeft u en welke conclusies zijn daaruit te trekken?*

Antwoord

¹ <https://www.bnr.nl/nieuws/gezondheid/10339938/taskforce-tegen-vervuilend-ontgassen>

Het onderzoeksbureau CE Delft heeft in opdracht van de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Zeeland een onderzoek gedaan naar het aantal varende ontgassing in Nederland in 2016². Men schat in dat er ca. 1.000 varende ontgassing in Zuid-Holland plaatsvinden (ca. 40% van het totaal aantal varende ontgassing in Nederland). De conclusies die het onderzoeksbureau trekt zijn:

- het is niet vast te stellen, maar wordt door de onderzoekers wel waarschijnlijk geacht, dat het aantal varende ontgassing van benzeen en benzeenhoudende stoffen in Zuid-Holland sinds de invoering van het verbod is afgenomen;
- de onderzoekers menen dat – ondanks het verbod – het waarschijnlijk is dat nog steeds in Zuid-Holland illegale varende ontgassing plaatsvinden.

3. *Wordt er gecontroleerd op het legaal en illegaal ontgassen van schepen binnen Zuid-Holland? Zo ja, op welke wijze en hoe vaak? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Ja, er wordt gecontroleerd. Dit gebeurt met name op basis van e-nose meldingen: continue metingen langs de Zuid-Hollandse wateren aan veranderingen in de luchtkwaliteit, die kunnen duiden op een mogelijke varende ontgassing. Naast e-nose meldingen vinden ook meldingen plaats, bijvoorbeeld omdat mensen geur waarnemen. De meldingen worden geïnterpreteerd door de meldkamer van de DCMR, die beoordeelt of er actie moet worden ondernomen. Wanneer dat het geval is, neemt de meldkamer contact op met de betreffende omgevingsdienst, die varende capaciteit (eigen schip, politie, Rijkswaterstaat) zoekt om het verdachte schip te inspecteren. Aan boord van het schip kan worden beoordeeld of er sprake is van een overtreding van het ontgasverbod en kan proces-verbaal worden opgemaakt. Dit proces is vastgelegd in het ontgasprotocol.

4. *Bent u met ons van mening dat het illegaal ontgassen van schepen binnen Zuid-Holland een onaanvaardbare bijdrage levert aan lucht- en/of watervervuiling? Zo ja, hoe beoordeelt u de twee jaar bedenktijd die Nederland heeft om een alternatief te ontwikkelen? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant hebben in 2014 besloten het varend ontgassen van benzeen en benzeenhoudende stoffen te verbieden. Per 1 januari 2015 is in de Provinciale Milieuverordening (PMV) een verbod op varend ontgassen van benzeen opgenomen, gevolgd door een verbod op 1 januari 2016 op het varend ontgassen van benzeenhoudende stoffen. Dit verbod heeft bijgedragen aan een verdragswijziging in het CDNI³ en – op afzienbare tijd – nationale regelgeving. Wij zullen het verbod op varend ontgassen in de PMV in stand houden, voor zover het landelijk verbod niet minimaal dezelfde dekking van verboden varend te ontgassen stoffen bevat.

De genoemde twee jaar bedenktijd is de aangekondigde tijd om een alternatief voor varend ontgassen te creëren zoals ontgasinstallaties of dedicatie- en

² CE Delft (2016) Varende ontgassen in kaart. Onderzoek in het kader van een mogelijk verbod in de provincies Noord-Holland, Utrecht, Gelderland en Zeeland, Delft: CE Delft.

³ Verdrag inzake de Verzameling, Afgifte en Inname van Afval in de Rijn- en Binnenvaart. Het Verdrag is van toepassing op de hele Rijn en op alle binnenvaarwegen in Duitsland, Nederland en België, op de internationale Moezel in Luxemburg en in Frankrijk.

compatibiliteitsvaart. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat is van mening dat – alvorens nationale wetgeving aan het parlement wordt voorgelegd – er voldoende zicht moet zijn op alternatieve oplossingen voor het varend ontgassen.

5. *Welke manieren van controle, bijv. middels toezicht en/of handhaving, ziet u om het illegaal ontgassen van schepen binnen Zuid-Holland te stoppen?*

Antwoord

De provincie Zuid-Holland houdt toezicht door middel van het gebruik van e-noses (zie ook het antwoord op vraag 3). Een andere manier van toezicht is administratief toezicht: het gebruiken van bestaande of te ontwikkelen databestanden met gedigitaliseerde vaardocumenten om te kunnen beoordelen wie zich wel of niet aan het verbod op varend ontgassen houdt. Administratief toezicht vraagt om een landelijke invulling, omdat het zich ook richt op controle van partijen (zoals ontgasinstallaties) die zich buiten Zuid-Holland bevinden.

6. *Is Zuid-Holland 1 van de 8 provincies die samenwerken in de Taskforce om alternatieven te bedenken voor het varend ontgassen? Zo ja, wat is daar nu de status van? Zo nee, waarom niet en bent u bereid zich hierbij aan te sluiten? Zo nee, waarom niet?*

Antwoord

De provincie Zuid-Holland neemt deel aan de taskforce. Voor de provincie is het van belang zeker te stellen dat het beschermingsregime in Zuid-Holland op minimaal hetzelfde niveau blijft als momenteel het geval is. De status van de taskforce is dat het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat ingegaan is op de uitnodiging deel te nemen aan de taskforce en met het bedrijfsleven een eerste verkennend gesprek is gevoerd.

7. *In hoeverre is twee jaar denktijd nodig gezien het feit dat dampretourinstallaties en een varende ontgassingsinstallatie reeds functioneren?*

Antwoord

Recent onderzoek⁴ laat zien dat er twijfels zijn over het bestaan van voldoende ontgassingscapaciteit. Om die reden wil het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat helder krijgen in hoeverre dedicated en compatibel varen daadwerkelijk kan worden versterkt en in hoeverre bestaande private installaties voor derden toegankelijk zijn.

8. *In hoeverre is uniformiteit qua wet- en regelgeving binnen Nederlandse en Europese wateren onderdeel van de taken van de Taskforce?*

Antwoord

Dit is vooralsnog geen voorgenomen taak van de taskforce.

De provincie Zuid-Holland werkt aan het ontwikkelen van een administratieve vorm van toezicht op ontgassen, inclusief betaling van ontgaskosten door de eigenaar van de stoffen.

⁴ Prof. Dr. H. Geerlings e.a., Varend ontgassen door de binnenvaart, Erasmus Universiteit Rotterdam, 15 maart 2018

9. *Wat gebeurt er met de ontgaskosten (opbrengsten voor de provincie) die door de eigenaar betaald worden?*

Antwoord

De ontgaskosten vormen geen opbrengsten voor de provincie, maar worden in een mogelijk door marktpartijen te ontwikkelen administratief systeem direct betaald aan de ontgasinstallatie.

10. *Is er ook sprake van fysieke controle naast administratieve controle?*

Antwoord

De provincie Zuid-Holland zal de controle door middel van genoemde systeem van e-noses continueren.

11. *Heeft GS een beeld wanneer het Europese ontgassingsverbod in de Nederlandse wetgeving wordt opgenomen? Wat is dat beeld?*

Antwoord

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat heeft ambtelijk aangegeven te streven naar een opname in Nederlandse wetgeving binnen een jaar vanaf heden.

12. *In Zeeland wordt vanaf 1 juli van dit jaar boetes uitgedeeld voor het varend ontgassen. In hoeverre is dit mogelijk in Zuid-Holland?*

Antwoord

In de PMV Zuid-Holland is het verbod op varend ontgassen gedefinieerd als een economisch delict. Op basis hiervan kan strafrechtelijk worden opgetreden en een geldboete worden opgelegd.

Vaak komt het voor dat gevaarlijke vloeibare producten (zoals olie en chemicaliën) verkeerd beladen worden, waardoor er (grote hoeveelheden) producten op de grond en in het water terecht komen. Dit zijn zogenaamde "spills" (per ongeluk) of lozingen (expres).

13. *Op welke wijze monitort of detecteert de provincie dit soort spills of lozingen?*

Antwoord

Bij een inrichting zijn eventuele lekkages ongewone voorvallen (hfst 17 Wet milieubeheer) die bij het Wabo bevoegd gezag gemeld dienen te worden, waarna de Omgevingsdienst veelal een onderzoek ter plaatse zal instellen. Bij dat onderzoek kunnen ook eventuele overtredingen vastgesteld worden waarop gehandhaafd kan worden. De gevolgen van een lekkage dienen ten allen tijde ongedaan gemaakt te worden. Het bevoegd gezag voor lozing op het oppervlaktewater, Rijkswaterstaat of het waterschap, voert het toezicht en de handhaving uit, waarbij nauw wordt samengewerkt met betrokken omgevingsdiensten.

14. *Zijn in dit plan ook alternatieven bedacht voor de lozingen van vloeibare producten op de terminals (tank-op en overslagbedrijven)? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke alternatieven?*

Antwoord

